Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi
Cilt 1 Sayı 1 Nisan 2017 s.33-44

Journal of Early Childhood Studies
Volume 1 Issue 1 April 2017 pp.33-44

DOI: 10.24130/eccd-jecs.196720171116
Geliş tarihi: 28.01.2017 Kabul tarihi: 10.02.2017 Yayımlanma tarihi: 01.04.2017

Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma: Türkiye kökenli yayınlara yönelik bir değerlendirme

Sustainable development for early childhood education: A review of publications in Turkey

Mehmet Toran [1]

Öz: Erken çocukluk döneminde gelişimin hızlı olması, birçok yeterliliğin bu dönemde edinilmesi ve bu yeterliliklerin kalıcı olması açısından yaşamın en önemli yılları olarak kabul edilmektedir. Bu yıllarda sunulan eğitim için geliştirilmiş program ve uygulamaların çocuklar üzerindeki etkisinin olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda mevcut araştırma Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma bağlamında yapılan yayınlara yönelik bir değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma yayınlara yönelik belli kriterlere göre bir değerlendirmeyi içerdiği için nitel bir çalışma olarak kurgulanmış ve doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını, erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış Türkiye menşeili yayınlar oluşturmaktadır. Araştırmanın veri kaynağı nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yayınların niteliğine göre kategoriler oluşturularak içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın veri kaynağının analizi sonucunda araştırma sayısının düşük olduğu buna karşın son yıllarda araştırmaların arttığı ve bu araştırmaların büyük bir çoğunluğunun bildiri türünde olduğu, farkındalık düzeyini incelemek amacıyla yapıldığı saptanmıştır. Bununla birlikte örneklem olarak çocukların belirlendiği araştırmaların yüksek olduğu ve hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk eğitimi, sürdürülebilir kalkınma, erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma

Abstract: The Early childhood is a rapid period of development of human life and is considered to be the most important years of life due to acquisition of many qualifications and the permanence of these competences in the ensuing years. For this reason, the programs and practices developed for these years of education have a profound effect on children. In this context, the present research aims to evaluate the publications in the context of sustainable development for early childhood education in Turkey. The research was structured as a qualitative study because it included an evaluation according to certain criteria for publications, and document analysis method was used. The data set of the study constitutes publications originating in Turkey on sustainable development for early childhood education. Content analysis was performed by creating categories according to qualitative research methods of the research data set and qualitative analysis of document review publications. The analysis of the data set of the research demonstrates that there is few research studies conducted, however; in recent years, the number of research studies has dramatically increased in number, and a large majority of these studies are in the form of papers that aim to examine the level of awareness. In addition, it has been determined that the research on which the children are identified as the sample is high and both quantitative and qualitative research methods are frequently used.

Keywords: Early childhood education, sustainable development, sustainable development for early childhood education

Başlıca Yazar: Mehmet Toran
[1] İstanbul Kültür Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü, m.toran@iku.edu.tr

SUMMARY

Introduction

Policies developed for the best interests of children in early childhood education are on the agenda of both government programs and national and international non-governmental organizations (NGOs). Developed policies in this context not only provide social welfare which is one of the long-term benefits of early childhood education, but these policies also reduce poverty and poverty-related deprivation (OMEP, 2017; Sayre, Devercelli, Neuman & Wodon, 2015; UNICEF, 2014). These policies adopt eclectic approaches that are effective in early childhood education in order to prevent the ever-decreasing sources of life threatening human life on a global scale today. In particular, NGOs such as UNESCO, OMEP and UNICEF note that education has a crucial role in increasing the quality of life, spreading democracy culture, preventing poverty, and stopping the rapid consumption of living resources. In this context, in 1992, UNESCO recommended and acknowledged the articulation of training of sustainable development policies developed in the Brutland Report in 1987 to render these policies effectual (Siraj-Blatchford, Smith & Samuelsson, 2014).

The near-absence of applications for early childhood education for sustainable development in Turkey and the limitations of the research make the current research important. The present research aims to evaluate the publications in the context of sustainable development for early childhood education in Turkey.

Method

The research was designed with a descriptive screening model because it aims to evaluate the publications that cover the perspectives of sustainable development for early childhood education. Since the research included an evaluation according to certain criteria for publications, a document analysis method was also employed as a qualitative study.

The data set of the study is composed of publications originating in Turkey on sustainable development for early childhood education. Content analysis was performed by creating categories according to qualitative research methods of the research data set and qualitative analysis of document review publications. Analysis results were analysed by frequency distribution and percentage descriptive statistics.

Results

From 2010 onwards, research and publications on early childhood education with sustainable development perspective have been conducted in Turkey and a large majority of publications have been made in 2016. This study also pointed out that a large majority of these publications made for early childhood education are in the form of papers, and a low percentage is the graduate thesis, book chapter and translation book. What is more, the study indicated that a large proportion of research on sustainable development for early childhood education aims to determine the level of awareness. The quantitative and qualitative research methods used in the researches were used fairly equal while the mixed method was employed less frequently. When we look at the distribution according to the sample group included in the research, it was found that the researches that the children constituted the sampling group are high.

Conclusion

When the publications on sustainable development for early childhood in Turkey were examined, it is determined that the number of research studies are few in number, but the research studies conducted have dramatically increased in number, and a large majority of these studies are in the form of papers that aim to examine the level of awareness. In addition, it has been determined that the research on which the children are identified as the sample is high and both quantitative and qualitative research methods are frequently used.

GİRİŞ

Erken çocukluk döneminde gelişimin hızlı olması, birçok yeterliliğin bu dönemde edinilmesi ve bu yeterliliklerin kalıcı olması açısından yaşamın en önemli yılları olarak kabul edilmektedir. Bu doğrultuda düşünüldüğünde erken çocukluk döneminde çocuğa sunulan olanakların niteliği büyük bir önem taşıdığı düşünülmektedir. Günümüzde özellikle gelişmiş ülkelerde erken çocukluk için hem temel bir ihtiyaç hem de temel bir hak olarak kabul edilen en önemli ve vazgeçilmez şeyin "eğitim" olduğu tartışılmazdır. Erken çocukluk döneminde çocuklara sunulan eğitimin niteliği çocukların gelişimleri ile doğrudan ilişkilidir. Etkili uygulamaların çocukların akademik gelişimleri üzerinde etkili olması ile birlikte aynı zamanda da çocukların sosyal uyumlarını ve psikomotor gelişimlerini de olumlu yönde etkilediği yapılan araştırmalarda görülmüştür (Bal ve Temel, 2014; Çabuk ve Haktanır, 2010; Erkan ve Kırca, 2010; Metin ve Aral, 2016; Tepebaş ve Haktanır, 2013; Toran ve Temel, 2014). Söz konusu araştırmalar erken çocukluk eğitiminde niteliğin arttırılması ve etkili yeni model uygulamalarının çocukların yüksek yararını gözeten bir yapı içerdiğine vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda çocukların yüksek yararını gözeten etkili uygulama arayışları devam etmekle birlikte tüm çocukların erken çocukluk eğitimine eşit oranda erişebilmeleri için ayrıca politikaların geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedirler.

Erken çocukluk eğitiminde çocukların yüksek yararının gözetilerek geliştirilen politikalar hem hükümet programlarında hemde ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarının (STK) gündeminde yer almaktadır. Bu bağlamda geliştirilen politikalar erken çocukluk eğitiminin uzun vadeli getirisinin sosyal refahı sağlamakla birlikte, aynı zamanda yoksulluğu ve yoksulluğa bağlı gelişen yoksunluğu da azalttığı yönündedir (OMEP, 2017; Sayre, Devercelli, Neuman ve Wodon, 2015; UNICEF, 2014). Bu politikalar doğrultusunda günümüzde küresel ölçekte insan yaşamını tehdit eden yaşam kaynaklarının giderek azalmasını engellemek için erken çocukluk eğitiminde etkili eklektik yaklaşımların benimsendiği görülmektedir. Özellikle UNESCO, OMEP ve UNICEF gibi STK'lar yaşamın niteliğini arttırma, demokrasi kültürünü yaygınlaştırma, yoksulluğu engelleme, yaşam kaynaklarının hızlı tüketimini durdurmaya yönelik politikalarda eğitimin önemli bir işleve sahip olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda 1987 yılında Brutland Rapor'unda geliştirilen sürdürülebilir kalkınma politikalarının etkili olabilmesi için 1992 yılında UNESCO tarafından eğitime eklemlenmesi önerilmiş ve kabul edilmiştir (Siraj-Blatchford, Smith ve Samuelsson, 2014).

Sürdürülebilir kalkınma, Brutland Raporunda; gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için sosyal uzlaşıyı gerçekleştirerek gelecek kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılama olarak tanımlanmıştır. Bu raporda "sınırlılık" ve "gereksinim" kavramlarına özel bir vurgu yapılarak, ihtiyaçların hangi sınırlılıklar çerçevesinde nasıl karşılanması ve sonuçlarının ne olacağına ilişkin tartışmalar ile açığa kavuşturulmaya çalışılmıştır (World Commission on Environment and Development-WCED, 1987). Bu tartışmalar sonucunda, salt çevreci bir bakış açısı ile sürdürülebilir kalkınmanın ele alınamayacağı, çevresel faktörlerin ekonomik sonuçlarının yarattığı sosyokültürel hareketliliğin gereksinim fazlası tüketime yol açtığı tartışılmıştır (Wals ve Kieft, 2010). Bu bağlamda sürdürülebilir kalkınmanın üç önemli boyutunun olduğu ve bu boyutların birbiri ile ilişkisinin insan yaşamı için büyük bir önem taşıdığı vurgulanmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınma kuramsal olarak çevresel, sosyokültürel ve ekonomik boyutlardan oluşmaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın çevresel boyutu, doğal kaynaklarda azalma, çevre kirliliği, atık sorunu ve sera salınımı gibi nedenlerin insanların göçe zorlaması, yoksulluk, çarpık kentleşme ve sağlık sorunları gibi sonuçlara yol açtığına vurgu yapmaktadır (Adams, 2006). Dolayısıyla çevresel sorunlar ve üretilen çözümlerin sadece çevre ile ilişkili olmadığı bunun kültürel sonuçlar ve ekonomik çıktılarının olduğu saptanmıştır. Sosyokültürel

sürdürülebilirlik, bireyin yaşamının niteliğini ve devamlılığını etkileyen politik, kültürel ve sosyal konuların tümüyle ilişkilidir. Sürdürülebilir toplumlar; katılım, serbestlik, özgürlük, güvenlik ve dayanışma ile karakterize edilen kapsayıcı ve adil toplumlar olarak nitelendirilmektedir (Siraj-Blatchford, Smith ve Samuelsson, 2014). Sosyokültürel sürdürülebilirliğin en önemli dayanak noktası katılımın sağlanması, diyalogun gerçekleştirilebilmesi, eşitsizliğe karşı çıkma ve barışın korunmasının desteklenmesidir. Ekonomik sürdürülebilirlik, sürdürülebilir tüketim, ekonomik kaynakların ihtiyaç duyulduğu kadar kullanımı ve adil paylaşımının yoksulluğu azalttığı, yaşam alanlarını etkili kullanımına yol açtığı aynı zamanda da çevrenin korunması ile ilişkili olduğu tartışılmaktadır (Daly, 2006). Bu boyutlar ile ilişki geliştirilen politikaların somutlaştırılması ve aynı zamanda da somut hedeflerin belirlenebilmesi Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2015+ sürdürülebilir kalkınma 2030 gündemi belirlenerek somut 17 amaç belirlenmiştir. Bu amaçlar ile bireyin ve dünyanın refahı için çalışmalar yapmak; eşitlik, demokrasi, insan hakları bağlamında belirlenen amaçlar ile sürdürülebilir kalkınmanın üç boyutunu etkili bir şekilde uygulamak amaçlanmıştır. Sürdürülebilir kalkınmanın 2030 gündeminde (2030 Agenda for Sustainable Development) eğitim ile ilgili olan 4. amaç "*Herkesi kapsayan ve herkese eşit derecede kaliteli eğitim sağlamak ve herkese yaşam boyu eğitim imkânı tanımak*" olarak belirlenmiştir (UN, 2015). Bu noktada sürdürülebilir kalkınmanın kalıcı olması ve amaçlarına ulaşabilmesi için eğitim politikalarının ve uygulamalarının etkili olması özellikle genç kuşaklara bu amaçların kazandırılması hedeflenmektedir. 2000 yılında Dakar Eylem Planında Herkes için Eğitim (Education for All) hareketine sürdürülebilir kalkınma için eğitiminde dahil edilmesi gündeme alınmış ve 2005-2014 yılları arasını sürdürülebilir kalkınma için eğitimin 10 yılı olarak belirlenmiştir (Siraj-Blatchford, Smith ve Samuelsson, 2014).

Sürdürülebilir kalkınma için eğitim, çevreye ve kültürel değerlere saygıyı, ekonomik refah dengesini sağlamayı amaçlayan bir vizyona sahiptir. Sürdürülebilir kalkınma için eğitim uygulamalarında yurttaşlık, barış eğitimi, çok kültürlülük, toplumsal cinsiyet eğitimi, sağlık eğitimi, çevre eğitimi ve medya okuryazarlığını da kapsayan bütünleştirilmiş ve geliştirilmeye açık program alanları yer almaktadır (Leal Filho, 2009; Samuelsson, 2011). Bu standartlara uygun olarak geliştirilmiş bir program ayrıca çocukların sürdürülebilir etki ve birikim ile ilgili ekonomik anlayışlarını pozitif yönde destekleyen program girişimlerinin desteklenmesi için temel bir alan olarak görülmektedir (Gadotti, 2010). 2007 yılında "*Sürdürülebilir Kalkınmada Erken Çocukluk Eğitiminin Rolü*" başlıklı çalıştay ile sürdürülebilir kalkınmanın etkili olabilmesi için ilkokul çağı ile birlikte değil erken çocukluk eğitimi ile başlaması gerekliliği vurgulanmış ve bununda Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi ile paralel bir şekilde uygulanması tartışılmış ve öneriler geliştirilmiştir (Samuelsson ve Kaga, 2008). Bu öneriler; yaşam boyu eğitime herkesin yaşamın ilk yıllarından itibaren erişebilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliğinin erken çocukluk eğitiminde önemli bir rolünün olduğu ve programlara dahil edilmesi, erken çocukluk eğitiminde öğrenmenin değişim için gerçekleşebilmesi, ağlar ve ortaklıkların erken çocukluk eğitiminde başlatılabilmesi, erken çocukluk eğitimi alanında çalışan profesyonellerin desteklenebilmesi, erken çocukluk eğitimi programlarına sürdürülebilir kalkınma için eğitimin dahil edilebilmesi, erken çocukluk eğitimi uygulamalarında sürdürülebilir kalkınma perspektifinin benimsenmesi ve erken çocukluk eğitiminde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik araştırmaların desteklenebilmesi olarak geliştirilmiştir (Siraj-Blatchford, Smith ve Samuelsson, 2014).

Eğitim için sürdürülebilir kalkınma uygulamalarının etkililiğine yönelik yapılmış birçok araştırma bulunmaktadır. Ancak erken çocukluk eğitiminde sürdürülebilir kalkınma perspektifine yönelik yapılan araştırmalara 2005 yılından sonra rastlanılmakta ve özellikle 2007 sonrasında yoğunluk kazanmaktadır. Yapılan araştırmalar sürdürülebilir kalkınma perspektifinin entegre edildiği eklektik erken çocukluk eğitimi programlarının çocuklar,

öğretmenler ve aileler üzerindeki etkisine odaklanmakla birlikte erken çocukluk eğitimi kurumlarının programlarına da odaklanmaktadır. Yapılan araştırmalar (Caiman ve Lundegård, 2014; Hägglund ve Samuelsson, 2009; Pearson ve Degotardi, 2009; Ärlemalm-Hagsér ve Davis, 2014), erken çocukluk eğitimine sürdürülebilir kalkınmanın eklemlenmesi gerekliliği, sürdürülebilir kalkınmanın boyutlarının birlikte alındığı eğitim programlarında çocukların kavramları kolaylıkla edinip gündelik pratiklerine aktardığı ve uzun vadede etkililiğinin olduğu yönünde görüşler belirtilmiştir. Bununla birlikte özellikle öğretmen eğitiminin sürdürülebilir kalkınmayı içeren erken çocukluk eğitiminin önemli bir parçası olduğu dolayısıyla yapısal reformların bütüncül bir şekilde ele alınarak gerçekleştirilmesi gerekliliğine vurgu yapılmaktadır (Engdahl, ve Ärlemalm-Hagsér, 2014). Araştırma sonuçları sürdürülebilir kalkınmanın entegre edildiği erken çocukluk eğitimi programlarından, eklektik yaklaşımın etkililiğine vurgu yaparken bu konuda gerçekleştirilen uygulamalar ve araştırmalarda devam etmektedir. Özellikle 2015+ sürdürülebilir kalkınmanın 2030 amaçları doğrultusunda politikaların daha etkili bir şekilde hayata geçirilmesi ve araştırmaların yapılması desteklenecektir. Bu noktada Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınmaya yönelik uygulamaların gerçekleşip gerçekleşmediğine yönelik kanıtların yokluğu Türkiye'de ne kadar ve ne düzeyde araştırmaların yapıldığını da açıklığa kavuşturmaya ihtiyaç duymaktadır.

Gerek BM gerekse gelişmiş ülkeler geliştirdikleri politikalar ile erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma konusunda önemli çalışmalar gerçekleştirmektedir. Gerçekleştirilen çalışmalar uygulama ve araştırma odaklı olmakla birlikte bu uygulama ve araştırma sonuçları aynı zamanda politikaların oluşturulmasına da rehberlik etmektedir. Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile geliştirilecek politikaların belirlenmesinde uygulamalar ve araştırmaların yürütülmesi büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifine yönelik uygulamaların neredeyse yokluğu ve araştırmaların sınırlılığı mevcut araştırmayı önemli kılmaktadır. Mevcut araştırma Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma bağlamında yapılan yayınlara yönelik bazı kriterlere göre değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmıştır.

1- Yayınların yıllara göre dağılımı nasıldır?
2- Yayınların türlerine göre dağılımı nasıldır?
3- Araştırma yayınlarının genel amaçlarına göre dağılımı nasıldır?
4- Araştırmaya yayınlarının yöntemlerine ilişkin dağılımı nasıldır?
5- Araştırma yayınlarının örnekleme göre dağılımı nasıldır?

Mevcut araştırma erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile erken çocukluk eğitimi ile ilişkili yayınlar ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifini kapsayan yayınlara yönelik bir değerlendirmeyi amaçladığı için betimsel nitelikte tarama modeli ile kurgulanmıştır. Araştırma yayınlara yönelik belli kriterlere göre bir değerlendirmeyi içerdiği için aynı zamanda nitel bir çalışma olarak doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analiz yöntemi olarak içerik analizi yöntemi kullanılarak verilerin frekans dağılımları saptanmış ve sonrasında alt amaçlara göre betimsel analiz yöntemi kullanılarak yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmanın Veri Kaynağı

Araştırmanın veri kaynağını, erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış Türkiye menşeili yayınlar oluşturmaktadır. Araştırmada yayınlar belirlenirken "erken çocukluk eğitimi ve sürdürülebilir kalkınma, erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma, erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir gelişme, okul öncesi eğitim için sürdürülebilir gelişme" ifadelerinden birinin geçmesi ve Türkiye menşeili ya da Türkiye ile ilgili olması kriterleri belirlenerek araştırma kapsamına alınmıştır. Bu tarama sonucunda 6 bildiri (Cengizoğlu, Olgan, ve Teksöz, 2015; Haktanır ve Şen, 2014; Haktanır, Güler, Yılmaz, Şen, Kurtulmuş, Ergül ve Öztürk, 2012; Haktanır, Güler, Yılmaz ve Kurtulmuş, 2010; Haktanır, Güler, Yılmaz, Kurtulmuş ve Toran, 2010; Olgan ve Teksöz, 2014), 4 araştırma makalesi (Kabadayi, 2016; Ozturk, Olgan ve Guler, 2012; Öztürk ve Olgan, 2016; Toran, 2016), bir yüksek lisans tezi (Korkmaz, 2014), 4 doktara tezi (Alıcı, 2013; Cengizoğlu, 2013; Gezer, 2010; Öztürk, 2016), Toran tarafından 2014 yılında yapılan bir çeviri kitap (Siraj-Blatchford, Smith ve Samuelsson, 2014) ve bir kitap bölümü (Haktanır, Güler ve Öztürk, 2016) araştırmanın veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Analizi

Araştırmanın veri kaynağı nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yayınların niteliğine göre kategoriler oluşturularak içerik analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları frekans dağılımı ve yüzdelik betimsel istatistik ile veriler incelenmiştir. Frekans dağılımları ve yüzdelik oranları araştırmanın alt amaçları doğrultusunda hesaplanarak elde edilen veriler yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile ilgili Türkiye'de ve Türkiye menşeili yapılmış araştırmalara yönelik bir değerlendirme yapılmış ve analizler araştırmanın alt amaçları doğrultusunda sunularak yorumlanmıştır.

Tablo 1. *Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış yayınların yıllara göre dağılımı*

Yıllar	***f***	***%***
2010	3	17.6
2012	2	11.8
2013	2	11.8
2014	4	23.5
2015	1	5.9
2016	5	29.4
Toplam	**17**	**100.0**

Tablo 1 incelendiğinde erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile araştırma ve yayınlara 2010 yılından itibaren başlandığı görülmektedir. Bununla birlikte yıllara göre dağılım incelendiğinde en fazla yayının *f*=5 (%29.4) ile 2016 yılında yapıldığı, en az yayının ise *f*=1 (%5.9) ile 2015 yılında yapıldığı görülmektedir. Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifinin 2007 yılında gündeme alınmaya başlandığı göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'de konuya eğilimin oldukça geç başladığı söylenebilir. Yıllar bazında dağılıma bakıldığında 2011 yılında herhangi bir araştırmanın olmadığı bununla birlikte yayın sıklığının 1 ile 5 arasında yıllara göre değişiklik gösterdiği söylenebilir. Bununla birlikte erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınla perspektifine yönelik yapılan yayınların toplam *f*=17 (100.0) olduğu görülmektedir.

Tablo 2. *Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış yayınların türlerine göre dağılımı*

Tür	***f***	***%***
Bildiri	6	35.3

Araştırma Makalesi	4	23.5
Yüksek Lisans Tezi	1	5.9
Doktora Tezi	4	23.5
Kitap Bölümü	1	5.9
Çeviri Kitap	1	5.9
Toplam	**17**	**100.0**

Tablo 2'ye göre, erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile yapılmış yayınların türlerine göre dağılımın yüksek olduğu yayın türünün bildiri olduğu *f*=6 (35.3), dağılıma göre en düşük orana sahip yayın türünün ise; yüksek lisans tezi, kitap bölümü ve kitap çevirisi olduğu *f*=1 (%5.9) görülmektedir. Bununla birlikte yayın türlerinin doktora tezi ve araştırma makalesi oranının eşit olduğu her iki yayın türünün *f*=4 (%23.5) oranında olduğu görülmektedir. Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile ilgili yapılmış yayınların bildiri yayın türünde yoğunlaştığı, yüksek lisans ve doktora tezi bağlamında oldukça düşük bir orana sahip oluğu benzer şekilde araştırma makalelerinin de yeterli oranda olmadığı söylenebilir.

Tablo 3. *Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış yayınların genel amaçlarına göre dağılımı*

Genel Amaçlar	***f***	***%***
Erken Çocukluk Eğitimi için Sürdürülebilir Kalkınmanın etkililiğine yönelik yayınlar	5	27.8
Erken Çocukluk Eğitimi için Sürdürülebilir Kalkınmaya ilişkin Farkındalık düzeyini belirleyen yayınlar	9	50.0
Erken Çocukluk Eğitimi için Sürdürülebilir Kalkınmayı tanıtan yayınlar	2	11.1
Erken Çocukluk Eğitimi için Sürdürülebilir Kalkınma perspektifi ile yapılan değerlendirmelere yönelik yayınlar	2	11.1
Toplam	**18**	**100.0**

Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile yapılmış yayınlara ilişkin sonuçların verildiği Tablo 3 incelendiğinde, erken çocukluk eğitiminde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik farkındalık düzeyini belirlemeye yönelik yayınların oranının oldukça yüksek olduğu *f*=9 (50.0), erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile yapılan değerlendirmeye yönelik yayınlar ile erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınmayı tanıtan yayınların oranının eşit olduğu ve en düşük oranda olduğu *f*=2 (11.1) görülmektedir. Bununla birlikte erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifinin etkililiğine yönelik yayınların oranının *f*=5 (%29.4) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. *Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış yayınların araştırma yöntemine göre dağılımı*

Araştırma Yöntemleri	***f***	***%***
Nitel	6	40.0
Nicel	7	46.7
Nitel+Nicel (Karma)	2	13.3
Toplam	**15**	**100.0**

Tablo 4 incelendiğinde erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile yapılmış yayınların araştırma yöntemlerine göre dağılım oranının en fazla nicel araştırma yöntemlerinde olduğu *f*=7 (%46.7), bu dağılım oranını *f*=6 (%40.0) ile nitel araştırma yönteminin izlediği ve en düşük dağılım oranına ise karma araştırma yönteminin (nitel+nicel) *f*=2 (%13.3) sahip olduğu görülmektedir. Araştırma yöntemleri bağlamında bir değerlendirme yapıldığında yapılmış araştırmaların tüm araştırma yönlemlerine göre kurgulandığı karma araştırma yönteminin en az kullanılan araştırma yöntemi olduğu söylenebilir.

Tablo 5. *Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış yayınların örneklemine göre dağılımı*

Örneklem	***f***	***%***
Döküman	1	5.3
Çocuk	7	36.8
Öğretmen Adayı	2	10.5
Öğretmen	6	31.6
Okul öncesi eğitim kurumları	2	10.5
Ebeveyn	1	5.3
Toplam	**19**	**100.0**

Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile ilgili yapılmış yayınların örnekleme göre dağılımlarının incelendiği Tablo 5'göre; çocukların örneklem grubunu oluşturduğu yayınların oranının en yüksek oranda olduğu *f*=7 (%36.8), döküman ile ebeveynlerin örneklemi oluşturduğu yayınların oranının ise en düşük olduğu *f*=1 (%5.3) görülmüştür. Bununla birlikte örnekleme öğretmenlerin alındığı yayınların oranının ise *f*=6 (%31.6), öğretmen adaylarının örnekleme alındığı yayınların oranının ise *f*=2 (%10.5) olduğu saptanmıştır. Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile okul öncesi eğitim kurumlarının değerlendirilmesine yönelik yapılmış olan yayınlarda okulların örneklemi oluşturduğu yayınların oranının ise benzer şekilde *f*=2 (%10.5) olduğu saptanmıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile Türkiye menşeli yapılmış yayınların değerlendirilmesi amacıyla yapılan mevcut araştırma sonucunda son yıllarda yapılan yayınların artmaya başladığı ancak özellikle UNESCO ve BM'nin 2015+ Sürdürülebilir Kalkınma 2030 hedefleri ile yapılan vurguya ve önerilen politika değişikliklerine (UN, 2015) rağmen Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi ile ilgili yeterli düzeyde yayınların olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte konuya 2010 yılından itibaren ilgi duyulmuş olması ayrıca sürdürülebilir kalkınma perspektifinin erken çocukluk eğitimi bağlamında geç kalınmış olduğu düşünülmektedir. Ayrıca 2010-2016 yılları arasında yapılan yayın sayısının toplam 17 yayın olduğu ve bu sayının yeter düzeyde olmadığı düşünülmektedir.

Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış yayınların türlerine göre dağılımları incelendiğinde ulusal ve uluslararası kongrelerde sunulmuş bildiri sayısının diğer yayın türlerinden daha yüksek olduğu (Cengizoğlu, Olgan, ve Teksöz, 2015; Haktanır ve Şen, 2014; Haktanır, Güler, Yılmaz, Şen, Kurtulmuş, Ergül ve Öztürk, 2012; Haktanır, Güler, Yılmaz ve Kurtulmuş, 2010; Haktanır, Güler, Yılmaz, Kurtulmuş ve Toran, 2010; Olgan ve Teksöz, 2014), bu bildiri türlerinin tam metin bildiri ya da araştırma makalesine dönüştürülmediği görülmektedir. Araştırma makalelerinin (Kabadayi, 2016; Ozturk, Olgan ve Guler, 2012; Öztürk ve Olgan, 2016; Toran, 2016) ve doktora tezleri sayısının eşit olduğu, doktora tezlerinin hepsinin ODTÜ merkezli olduğu görülmektedir (Alıcı, 2013; Cengizoğlu, 2013; Gezer, 2010; Öztürk, 2016). Bu yayın türleri ile birlikte yüksek lisans tezi (Korkmaz, 2014), kitap bölümü (Haktanır, Güler ve Öztürk, 2016) ve kitap çevirisi (Siraj-Blatchford, Smith ve Samuelsson, 2014) yayın türlerinin ise birer tane olduğu görülmektedir.

Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılan araştırmaların genel amaçları doğrultusunda en yüksek oranın erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma farkındalık düzeyine yönelik araştırmalarda olduğu, benzer şekilde erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifinin etkililiğini incelemek amacıyla yapılmış olan araştırmaların da ayrıca yoğun olduğu görülmektedir. Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifi doğrultusunda okul, program ve öğretmenlere yönelik değerlendirmeyi amaçlayan araştırmaların ve erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir

kalkınma ile ilgili kuramsal çalışmaların ise düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış olan araştırmalarda yöntem kurgusunda nicel ve nitel yöntemlerin benimsendiği karma yöntemin ise nitel ve nicel yöntemin kullanımı ile karşılaştırıldığında düşük oranda olduğu görülmektedir.

Türkiye'de erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma için eğitim ile ilgili yapılmış araştırmalar örnekleme göre incelendiğinde araştırmaların büyük bir oranının örneklemini çocukların oluşturduğu sonrasında ise öğretmenlerin örnekleme alındığı araştırmaların olduğu görülmektedir. Doküman, öğretmen adayı, ebeveyn ve okul öncesi eğitim kurumlarının örnekleme alındığı araştırma sayısının ise düşük düzeyde olduğu saptanmıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'de erken çocukluk için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yapılmış yayınlar incelendiğinde araştırma sayısının düşük olduğu buna karşın son yıllarda araştırmaların arttığı ve bu araştırmaların büyük bir çoğunluğunun bildiri türünde olduğu, farkındalık düzeyini incelemek amacıyla yapıldığı saptanmıştır. Bununla birlikte örneklem olarak çocukların belirlendiği araştırmaların yüksek olduğu ve hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerinin sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili deneysel araştırmaların yürütülmesi önerilmektedir. Bununla birlikte erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma ile ilgili yayınlar araştırmacılar tarafından uygun yöntem ve örneklem ile yapılması önerilmekte, özellikle lisansüstü çalışmalarda erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma gibi uluslararası politikaların gündemlerinin izlenerek bu yönde çalışmaların yapılması önerilmektedir. Erken çocukluk eğitimi için sürdürülebilir kalkınma perspektifinin eklemlendiği programların çocuklar, aileler ve öğretmenler üzerindeki etkililiğini ölçmek ve Türkiye'ye özgü modellerin geliştirilebilmesi için yüksek lisans ve doktora düzeyinde araştırmaların ve projelerin yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Adams, W. M. (2006). *The future of sustainability: Re-thinking environment and development in the twenty-first century*. Report of the IUCN renowned thinkers meeting: The World Conservation Union.

Alıcı, Ş. (2013). *Recycle, reduce, reuse education for kindergarten children* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara.

Ärlemalm-Hagsér, E., & Davis, J. (2014). Examining the rhetoric: a comparison of how sustainability and young children's participation and agency are framed in Australian and Swedish early childhood education curricula. *Contemporary Issues in Early Childhood 15*(3), 231-244.

Bal, Ö., & Temel, Z. F. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-6 yaş çocuklarının kişiler arası problem çözme ve bakış açısı alma becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 4*(1), 156-169.

Caiman, C., & Lundegård, I. (2014). Pre-school children's agency in learning for sustainable development. *Environmental Education Research 20*(4), 437-459.

Cengizoğlu, S. (2013). *Investigating potential of education for sustainable development program on preschool children's perceptions about human-environment interrelationship* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara.

Cengizoğlu, S., Olgan, R. & Teksöz, G. (2015). Investigating Preschool Children's Perceptions on Human-Environment Interrelationship through Global Environment Problems: An Implementation of an Education for Sustainable Development Program. 11th Conference of the European Science Education Research Association (ESERA), 31 August 4 September 2015, Helsinki/Finland.

Çabuk, B., & Haktanır, G. (2010). What should be learned in Kindergarten? A project approach example. *Procedia-Social and Behavioral Sciences 2*(2), 2550-2555.

Daly, H. E. (2006). Sustainable development—definitions, principles, policies. İçinde M. Keiner (Ed.) *The future of sustainability* (s. 39-53). Amsterdam: Springer

Engdahl, I., & Ärlemalm-Hagsér, E. (2014). Education for sustainability in Swedish preschools. İçinde J. Davis (Ed.) *Research in early childhood education for sustainability: International perspectives and provocations* (s.208-224). London: Routledge.

Erkan, S., & Kırca, A. (2010). Okul öncesi eğitimin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okula hazır bulunuşluklarına etkisinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *38*, 94-106.

Gadotti, M. (2010). ESD & Education for All: synergies and potential conflicts. *International Review of Education 56* (2-3), 221-234.

Gezer, Ş.F. (2010). *Integrating sustainability into early childhood education through in-service training: an effort towards transformative learning* (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara.

Hägglund, S., & Samuelsson, I. P. (2009). Early childhood education and learning for sustainable development and citizenship. *International Journal of Early Childhood 41*(2), 49.

Haktanır, G. & Şen, M. (2014). Sürdürülebilir Gelişme İçin Eğitim Konusunda Kuşaklararası Diyaloglar. 1th Eurasian Educational Research Congress, 24-26 Nisan 2014, İstanbul.

Haktanır, G., Güler, T., & Öztürk, D. K. (2016). Education for Sustainable Development in Turkey. İçinde Siraj-Blatchford, J., Mogharreban, C., Park, E. (Eds.), *International Research on Education for Sustainable Development in Early Childhood* (pp. 139-153). Springer International Publishing.

Haktanır, G., Güler, T., Yılmaz, A. & Kurtulmuş, Z. (2010). Perceptions Of Turkish Early Childhood Pre-Service Teachers About Sustainable Development. OMEP XXVI. World Congress, 11-13 August 2010, Göteborg/Sweden.

Haktanır, G., Güler, T., Yılmaz, A., Kurtulmuş, Z. & Toran, M. (2010). Turkish Children's Perceptions On Sustainable Development. OMEP XXVI. World Congress, 11-13 August 2010, Göteborg/Sweden

Haktanır, G., Güler, T., Yılmaz, A., Şen, M., Kurtulmuş, Z., Ergül, A. & Öztürk, D.K. (2012). Reduce And Reuse: Turkish Preschool Children's Education For a Sustainable World. OMEP 28th World Congress 18-21 July 2012, Campo Grande / Brasil.

Kabadayi, A. (2016). A suggested in-service training model based on Turkish preschool teachersí conceptions for sustainable development. *Journal of Teacher Education for Sustainability 18*(1), 5-15.

Korkmaz, A. (2014). *Eko-okul programını uygulayan okul öncesi eğitim kurumlarının sürdürülebilir gelişme için eğitim açısından değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Leal Filho, W. (2009). Towards the promotion of education for sustainability.*Revista de Educación 351*, 263-277.

Metin, Ş., & Aral, N. (2016). Proje yaklaşımına dayalı eğitimin beş yaş (60-72 ay) çocuklarının görsel algılarına etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim 41*(186), 149-162.

Olgan, R. & Teksöz, G. (2014). Children's Perceptions about Human-Environment Interrelationship: Analysis of Drawings in the Context of Early Childhood Education for Sustainability. The 66th OMEP World Congress, 1-5 July 2014, Cork/Ireland.

OMEP (2017). *Post-2015 sustainable development agenda,* 18 Ocak 2017 tarihinde http://worldomep.org/en/post-2015-sustainable-development-agenda/ adresinden erişildi.

Öztürk, D. K. (2016). *Comparison of early childhood education educators' education for sustainable development practices across eco versus ordinary preschools*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara.

Öztürk, D. K., & Olgan, R. (2016). Analysis of Pre-School Teachers' Views on the Importance of Education for Sustainable Development by Means of Location and Household Type in Childhood. *International Journal of Environmental and Science Education*, *11*(13), 6303-6313.

Öztürk, D. K., Olgan, R., & Guler, T. (2012). Preschool Children's Ideas on Sustainable Development: How Preschool Children Perceive Three Pillars of Sustainability with the Regard to 7R. *Educational Sciences: Theory and Practice 12*(4), 2987-2995.

Pearson, E., & Degotardi, S. (2009). Education for sustainable development in early childhood education: A global solution to local concerns?. *International Journal of Early Childhood*, *41*(2), 97-111.

Samuelsson, I. P. (2011). Why we should begin early with ESD: The role of early childhood education. *International Journal of Early Childhood 43*(2), 103-118.

Samuelsson, I. P., & Kaga, Y. (2008). Introduction. İçinde I. P. Samuelsson, ve Y. Kaga (Ed.). *The contribution of early childhood education to a sustainable society* (s. 9-16). Paris: Unesco.

Sayre, R. K., Devercelli, A. E., Neuman, M. J., & Wodon, Q. (2015). *Investing in early childhood development: Review of the World Bank's recent experience*. World Bank Publications.

Siraj-Blatchford, J., Smith, K.C. & Samuelsson, I.P. (2015). *Erken çocuklukta sürdürülebilir kalkınma için eğitim* (M. Toran, Çev.), Ankara: HedefCS yayınları

Tepetaş, G. Ş., & Haktanır, G. (2013). 6 Yaş Çocuklarının Temel Kavram Bilgi Düzeylerini Desteklemeye Yönelik Öyküleştirme Yöntemine Dayalı Bir Eğitim Uygulaması. *Eğitim ve Bilim 38*(169), 62-79.

Toran, M. (2016). Sürdürülebilir anaokulları: Okul öncesi eğitim kurumlarının değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 16*(3), 1035-1046.

Toran, M., & Temel, Z. F. (2014). Montessori yaklaşımın çocukların kavram edinimi üzerindeki etkisinin incelenmesi. *İlköğretim Online 13*(1), 223-234.

UN. (2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York: United Nations.

UNICEF. (2014). *The formative years: UNICEF's work on measuring early childhood development*. *New York: UNICEF*. 18 Ocak 2017 tarihinde https://www.unicef.org/earlychildhood/files/Brochure_-_The_Formative_Years.pdf adresinden erişildi.

Wals, A. E. & Kieft, G. (2010). *Education for sustainable development: Research Overview*, Stockholm: Swedish International Development Cooperation Agency Sida Review 2010:13.

World Commission on Environment and Development (WCED). (1987) *Our Common Future,* Oxford:Oxford University Press.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.